

Rdeči seznam ogroženih stenic (Heteroptera) v Sloveniji

The Red List of Endangered Heteroptera in Slovenia

Andrej GOGALA

Ključne besede: rdeči seznam, stenice, Heteroptera, Slovenija
Key words: Red List, Heteroptera, Slovenia

IZVLEČEK

V Sloveniji je danes znanih 586 vrst stenic. Rdeči seznam obravnava 30 vrst ali 5,1 %. Poleg kategorije ogroženosti so ob vsaki vrsti navedeni tudi njen habitat, najdišče in glavni vzroki ogroženosti.

ABSTRACT

Of the 586 species of the true bug known so far to live in Slovenia, 30 species or 5.1 % have been included in the Red List. Category of endangerment, habitat, locality and the main causes of endangerment are presented for each species listed.

1. SEZNAM

fam.: Dipsocoridae

Cryptostemma alienum (Herrich-Schäffer) IUCN: V

Vrsta živi med prodom na obali čistih vod. Z onesnaževanjem izgine. Najdena v strugah Dragonje in Idrijce ter ob bregu Krnskega in Bohinjskega jezera.

fam.: Saldidae

Halosalda lateralis (Fallén) IUCN: V

Edino najdišče te obvodne vrste v Sloveniji so Sečoveljske soline.

Saldula pilosella (Thomson) IUCN: V

Vrsta, ki živi na muljnati morski obali, je bila najdena v Škocjanskem zatoku pri Kopru. S preurejanjem obale izginja.

fam.: Miridae

Adelphocoris ticinensis (Meyer-Dür) IUCN: V

Živi na močvirjih in barjih, zato izginja z izsuševanjem. V Sloveniji živi na Ljubljanskem barju, najdena pa je bila tudi pri Ajdovščini v Vipavski dolini (pred melioracijami).

Camponotidea saundersi (Puton) IUCN: V

Pontomediteranska vrsta, ki živi na brnistri (*Spartium*) in travi med njo. V Sloveniji je bila najdena v Ankaranu in na Serminu pri Kopru. Ogroža jo pozidava slovenske obale.

Dryophilocoris luteus (Herrich-Schäffer) IUCN: R

Ta panonsko-balkanska vrsta, ki živi na hrastih, ima edino najdišče v nekdanji Jugoslaviji v Lipici na Krasu.

Macrotylus nasutus Wagner IUCN: V

Živi na obmorskem omanu (*Inula crithmoides*). V nekdanji Jugoslaviji je bila najdena le pri Ankaranu.

Orthotylus palustris Reuter IUCN: V

Živi v Sečoveljskih solinah na osočniku (*Salicornia*).

Pachypterna fieberi Fieber IUCN: R

Predstavnica visokogorskih vrst, prvič opisana po primerkih iz naših krajev. Najdena v Dolini Triglavskih jezer. Živi na rušju. Velja za redko vrsto v svetovnem merilu.

Teratocoris paludum Sahlberg IUCN: V

Živi v močvirjih na šaših (*Carex*). Edino najdišče te vrste v nekdanji Jugoslaviji so povirna barja na Blokah. To je tudi najjužnejše najdišče te vrste v Evropi.

fam.: Anthocoridae

Acomporis montanus Wagner IUCN: R

Plenilska vrsta, ki živi na rušju, je bila v Sloveniji najdena le pri Lovrenških jezerih na Pohorju.

fam.: Nabidae

Anaptus major (A. Costa) IUCN: V

Plenilska vrsta, ki je bila v Sloveniji najdena le na Steni pri Dragonji.

fam.: Reduviidae

Gardena insignis Horvath IUCN: V

Prvič opisana po primerku iz Gorice, znana le z redkih najdišč v Sredozemlju. V novejšem času najdena na Steni pri Dragonji. Plenilska vrsta.

fam.: Tingidae

Agramma atricapillum (Spinola) IUCN: V

Živi na ločku (*Juncus*), v Sloveniji najdena le v Sečoveljskih solinah.

Agramma laetum confusum (Puton) IUCN: V

Živi na zamočvirjenih travnikih, v novejšem času znana le z Blok. Star podatek iz Ljubljane.

Dictyla lupuli (Herrich-Schäffer) IUCN: V

Živi na močvirski spominčici (*Myosotis palustris*). Najdena na Rakitni, star podatek iz Ljubljane.

fam.: Berytidae

Gampsocoris culicinus Seidenstücker IUCN: R

Živi na gladežu (*Ononis*), najdena na Pokojišču. Ogroža jo izboljševanje pašnikov.

fam.: Lygaeidae

Dimorphopterus blisoides (Bärensprung) IUCN: V

Živi na trstu (*Phragmites*), v Sloveniji najdena le v Sečoveljskih solinah.

Henestaris halophilus (Burmeister) IUCN: V

Živi le v slanih močvirjih, v Sloveniji v Strunjanskih in Sečoveljskih solinah.

Scolopostethus decoratus (Hahn) IUCN: R

V Sloveniji najdena le na Blokah.

fam.: Coreidae

Centrocoris variegatus Kolenati IUCN: V

Živi na kislicah (*Rumex*), v Sloveniji najdena le v slanih močvirjih v Luciji in Strunjanu. Najdišče v Luciji je že uničeno.

fam.: Pentatomidae

Ancyrosoma leucogrammes (Gmelin) IUCN: V

Živi na možini (*Eryngium*), v Sloveniji najdena na Steni pri Dragonji. Starejši podatek s Črnega Kala.

Anthemina lunulata (Goeze) IUCN: V

V Sloveniji najdena le na Krasu pri Črnem Kalu.

Dybowskyia reticulata (Dallas) IUCN: R

Azijska vrsta z le redkimi najdbami v Evropi. V Sloveniji najdena na Snežniku.

Eurydema fieberi (Schummel) IUCN: R

V Sloveniji najdena le na Čavnu.

Sternodontus obtusus Mulsant & Rey IUCN: V

V Sloveniji najden le na Krasu pri Črnem Kalu.

fam.: Acanthosomatidae

Elasmucha ferrugata (Fabricius) IUCN: R

Živi na puhastolistnem kosteničevju (*Lonicera xylosteum*). V Sloveniji najdena v Bohinju (Ukanc), starejši podatek iz Selške doline.

fam.: Hebridae

Hebrus pusillus (Fallén)

IUCN: V

V Sloveniji najdena le ob bregu Dragonje. Obvodna vrsta.

Hebrus ruficeps Thomson

IUCN: Ex?

Vrsta visokih barij. V Sloveniji je bila najdena v okolici Ljubljane, zadnjič leta 1928.

fam.: Naucoridae

Aphelochirus aestivalis (Fabricius)

IUCN: V

Živi v čistih rekah, kjer se hrani s sladkovodnimi školjkami. Ogrožajo jo onesnaževanje in regulacije vodotokov, zato je vprašljivo, ali še živi v rekah Krki, Vipavi, Ledavi in Mirni. Gotovo pa še živi v Bloščici pri Velikih Blokah.

fam.: Corixidae

Arctocoris carinata (Sahlberg)

IUCN: V

Vodna stenica, ki živi v visokogorskih jezerih in mlakah. Najdena pri Krnskih jezerih, starejši podatek s planine Viševnik.

2. RAZPRAVA

V seznamu ogroženih stenic (*Heteroptera*) v Sloveniji je le 30 vrst, vendar so to samo najredkeje ali najbolj ogrožene vrste. V seznam bi pravzaprav morali vključiti kar vse vrste vodnih stenic. Onesnaževanje in regulacija vodotokov ter zasipavanje mlak jih namreč povsod močno ogrožajo. To bi seznam povečalo vsaj še za 18 vrst. V Sloveniji je sedaj znanih 586 vrst stenic, kar pomeni, da je v seznamu 5,1% vrst.

Najbolj ogrožene so vrste, ki živijo v močvirjih. V seznamu je šest vrst iz sladkovodnih močvirij, od katerih je ena (*Hebrus ruficeps*) morda že izumrla, saj je živela na visokih barjih v okolici Ljubljane. Povirna barja na Blokah so dom kar štirim vrstam iz seznama (*Teratocoris paludum*, *Agramma laetum confusum*, *Scolopostethus decoratus*, *Aphelochirus aestivalis*). Osem vrst živi v slanih močvirjih ob morski obali (*Halosalda lateralis*, *Saldula pilosella*, *Macrotylus nasutus*, *Orthotylus palustris*, *Agramma atricapillum*, *Dimorphopterus blissoides*, *Henestaris halophilus*, *Centrocoris variegatus*). Tovrstni biotopi hitro izginjajo. Uničeno je že najdišče v Luciji, z zasutjem Škocjanskega zatoka pa bo izginilo tudi edino znano nahajališče vrste *Saldula pilosella*.

Ogrožene so tudi nekatere mediteranske vrste, ki imajo v Sloveniji le redka nahajališča. Stena pri Dragonji je v novešem času edino najdišče v Sloveniji za tri vrste stenic (*Anaptus major*, *Gardena insignis*, *Ancyrosoma leucogrammes*). Redke so tudi nekatere visokogorske vrste, vendar so te manj ogrožene zaradi varovalnega območja Triglavskega narodnega parka.

V celoti je v seznamu ena domnevno izumrla vrsta (Ex?), 22 ranljivih (V) in 7 redkih (R) vrst. Premalo znane vrste niso vključene v seznam.

3. DISCUSSION

The Red List includes only 31 species of the true bug (Heteroptera) occurring in Slovenia, which are the most rare or the most threatened species. All species of the water bug should have actually been included as they are severely endangered everywhere by the pollution and regulation of waterways and the filling-in of pools. This would have lengthened the list by additional 18 species. Until now 586 species of the true bug have been known to occur in Slovenia, which means that the list includes 5.3 % of the species.

Species inhabiting marshes are most severely endangered. The list includes six species living in freshwater marshes, of which one species, *Hebrus ruficeps*, may have become extinct as it was inhabiting the moor in the vicinity of Ljubljana. The headwater moor in Bloke is the habitat of four species included in the list: *Teratocoris paludum*, *Agramma laetum confusum*, *Scolopostethus decoratus*, *Aphelochirus aestivalis*. Salt water marshes along the coast are inhabited by eight species: *Halosalda lateralis*, *Saldula pilosella*, *Macrotylus nasutus*, *Orthotylus palustris*, *Agramma atricapillum*, *Dimorphopterus blissoides*, *Henestaris halophilus*, *Centrocoris variegatus*. Such biotopes are, however, disappearing at a fast rate. The locality in Lucija, for example, has already been destroyed. When Škocjanski zatok has been filled up, the sole known locality of the species *Saldula pilosella* will be destroyed.

Some Mediterranean species with only a few localities in Slovenia are also endangered. Stena near Dragonja has recently become the sole locality in Slovenia for three species of the true bug: *Anaptus major*, *Gardena insignis*, *Ancyrosoma leucogrammes*. Some Alpine species have also become rare, yet these species are endangered to a lesser extent on account of the conservation area of the Triglav National Park.

In all, the list includes one possibly extinct species (Ex?). 22 species have been listed as vulnerable (V) and 7 as rare (R). Insufficiently known species have not been included.

Avtorjev naslov/Author's address:

Andrej GOGALA, dipl. biol.

Pot na Tičnico 6

SLO-61351 Brezovica pri Ljubljani

Slovenija